

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 5 Tdo 995/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.995.2023.1

Číslo: 38/2025

Právní věta:

I. Trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1 tr. zákoníku může být spáchán jen na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů, kterými se však rozumějí jak ti, kteří se přímo ucházejí o veřejnou zakázku nebo se účastní veřejné soutěže, tak i ti, kteří by se pouze potenciálně mohli ucházet o veřejnou zakázku či by se mohli účastnit veřejné soutěže, ale z různých důvodů tak neučinili (např. i z důvodu protiprávního jednání pachatele, který zjednal jinému dodavateli či soutěžiteli přednost nebo výhodnější podmínky).

II. Základní skutková podstata trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku nevyžaduje žádnou zvláštní vlastnost, postavení nebo způsobilost subjektu, proto tento trestný čin může jako pachatel či spolupachatel spáchat kdokoliv, tedy i osoba, jež není žadatelem o dotaci.

III. Trestní odpovědnost za trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 tr. zákoníku je třeba uplatnit i v případě, že se na nezákonném ovlivnění zadávání veřejné zakázky administrátorem pověřeným veřejným zadavatelem podílel i pracovník takového veřejného zadavatele (a to na rozdíl od případu uvedeného v rozhodnutí pod č. [34/2024](#) Sb. rozh. tr.).

IV. Orgán činný v trestním řízení si sám posoudí jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř., zda došlo k zapojení další osoby, která není v daném trestním řízení stíhána, do trestné činnosti obviněného. Závisí-li na jejím řešení posouzení viny obviněného, není přitom orgán činný v trestním řízení vázán rozhodnutím jiného orgánu o takové otázce. Takové posouzení není ani porušením principu presumpce nevinoty osoby, jíž se posouzení předběžné otázky týká.

V. Poškozený trestným činem poškození finančních zájmů Evropské unie (podobně i dotačním podvodem) je oprávněn požadovat z titulu náhrady škody plnění po pachatelích takového trestného činu, třebaže současně má možnost žádat vydání stejné částky jako bezdůvodného obohacení po příjemci dotace. Právo na vydání bezdůvodného obohacení a právo na náhradu škody proti škůdci, který zavinil, že se jiný bezdůvodně obohatil, jsou totiž dva samostatné nároky, které může poškozený uplatnit podle svého uvážení. Plněním na základě jednoho z nich zaniká nárok poškozeného na plnění v takové výši na plnění druhého z nich.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.11.2023

Spisová značka: 5 Tdo 995/2023

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Poškození finančních zájmů Evropské unie, Poškozený, Předběžné otázky, Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě

Předpisy: § 256 odst. 1 tr. zákoníku

§ 260 odst. 1 tr. zákoníku

§ 43 odst. 3 tr. ř.

§ 9 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněných M. J. a J. Š. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 12. 2022, sp. zn. 4 To 50/2022, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 53 T 10/2019.

I.

Dosavadní průběh trestního řízení

1. V tomto trestním řízení byl nejprve rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 3. 7. 2020, sp. zn. 53 T 10/2019, obviněný M. J. uznán vinným zločinem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), za který mu byl podle § 256 odst. 2 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Obviněný J. Š. byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby. Tímto rozsudkem soud prvního stupně uznal vinnou také obviněnou právnickou osobu – obchodní společnost B., s. r. o., zatímco obviněné J. Š., M. M. a právnické osoby – obchodní společnosti A., spol. s r. o., a J. s. s., spol. s r. o., zprostil obžaloby.

2. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 4 To 62/2020, byl podle § 258 odst. 1 písm. a), b), d), f) tr. ř. shora označený rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc vrácena soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci poté ve věci znovu rozhodl rozsudkem ze dne 20. 6. 2022, sp. zn. 53 T 10/2019, kterým uznal vinným obviněného M. J. zločinem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, za který mu podle § 256 odst. 2 tr. zákoníku uložil trest odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 roků, a podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu uložil též trest zákazu činnosti spočívající v zákazu účasti na veřejných zakázkách v jakémkoli postavení na dobu 2 roků. Obviněný J. Š. byl uznán vinným pomocí ke zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 24 odst. 1 písm. c), § 256 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, za což mu byl podle § 256 odst. 2 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 roků a 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků, a to za současného zrušení podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku výroku o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Liberci, sp. zn. 2 T 120/2020. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená se svým nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Soud prvního stupně uznal vinnými též právnické osoby – obchodní společnosti B., s. r. o., a A., spol. s r. o., a podle

§ 226 písm. c) tr. ř. zprostil obžaloby obviněné M. M. a právnickou osobu – obchodní společnost J. s. s., spol. s r. o.

4. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný M. J., obviněná obchodní společnost B., s. r. o., a státní zástupce, o nichž rozhodl ve veřejném zasedání Vrchní soud v Praze svým rozsudkem ze dne 1. 12. 2022, sp. zn. 4 To 50/2022, a to tak, že pod bodem I. zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), d) a f), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání státního zástupce napadený rozsudek soudu prvního stupně ohledně obviněných M. J., J. Š. a právnických osob – obchodních společností B., s. r. o., a A., spol. s r. o., v celé odsuzující části a ohledně obviněného M. M. ve zprošťující části. Pod bodem II. pak sám znovu podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl tak, že uznal vinnými obviněné M. J., J. Š. i právnické osoby – obchodní společnosti B., s. r. o., a A., spol. s r. o., a to jednak zločinem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku (ve znění účinném k 24. 3. 2014) a jednak zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), c) tr. zákoníku (ve znění účinném k 24. 3. 2014). Za to obviněnému M. J. uložil podle § 256 odst. 2 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 let, a podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku též trest zákazu činnosti spočívající v zákazu účasti na veřejných zakázkách v jakémkoli postavení na dobu 2 let. Obviněnému J. Š. za tyto zločiny a další trestný čin byl podle § 256 odst. 2 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 roků a 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků, a to podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku za současného zrušení výroku o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Liberci, sp. zn. 2 T 120/2020, jakož i na něj navazujících rozhodnutí. Odvolací soud rozhodl též o trestech, které uložil obviněným právnickým osobám. Dále podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněným M. J., J. Š. a právnickým osobám – obchodním společnostem B., s. r. o., a A., spol. s r. o., povinnost společně a nerozdílně nahradit poškozené České republice – Ministerstvu životního prostředí škodu ve výši 3 928 317,44 Kč. Pod bodem III. podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněných M. J. a právnické osoby – obchodní společnosti B., s. r. o. Pod bodem IV. podle § 259 odst. 2 tr. ř. doplnil chybějící výrok ve zprošťující části rozsudku soudu prvního stupně ohledně obviněné J. s. s., spol. s r. o., že se poškozená Česká republika – Ministerstvo životního prostředí podle § 229 odst. 3 tr. ř. odkazuje se svým nárokem na náhradu škody vůči uvedené právnické osobě na řízení ve věcech občanskoprávních. Pod bodem V. rozhodl tak, že se podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc v rozsahu zrušení ohledně obžalovaného M. M. vrací soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

5. Uvedených zločinů se obvinění, kteří byli rozsudkem soudu druhého stupně uznáni vinnými, podle něj dopustili (zjednodušeně uvedeno) následovně. Obžalovaný M. J. jako jednatel obchodní společnosti B., s. r. o. (dále jen „B.“), společně se samostatně stíhanou osobou pověřenou zadáním a administrací projektu a následným výkonem technického dozoru investora na stavbě (dále jen „administrátor“) a s další samostatně stíhanou další osobou (dále jen „osoba K“) a zaměstnankyní obce XY pověřenou zpracováním podkladů k veřejné zakázce a ke spolupráci s administrátorem při zadávání veřejné zakázky s označením „Snížení energetické náročnosti stávajícího objektu č. p. XY, k. ú. XY“, se předem na nezjištěných místech v okrese XY nejméně v době od 1. 8. 2013 do 24. 3. 2014 protiprávně dohodli na přidělení uvedené veřejné zakázky obchodní společnosti B. Za ovlivnění veřejné zakázky ve prospěch této obchodní společnosti M. J. slíbil administrátorovi a osobě K prospěch v nezjištěné podobě a výši. K dosažení tohoto záměru jednali s dalšími osobami, vzájemně se informovali a koordinovali svůj postup tak, že nejprve osoba K zprostředkovala kontakt mezi obcí XY a administrátorem, administrátor pomohl M. J. se zpracováním nabídky obchodní společnosti B., která byla následně podána, a dne 3. 10. 2013 se osoba K a administrátor jako členové hodnotící komise podíleli na výběru obchodní společnosti B. jako zhotovitele veřejné zakázky, přičemž administrátor zajistil vyloučení tří obchodních společností s nejnižšími nabídnutými cenami z formálních důvodů a zajistil tak vítězství obchodní společnosti B. jako původně čtvrté v pořadí. Poté z

důvodu odvolání vyloučeného soutěžitele obchodní společnosti P. s., s. r. o. k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále též jen „ÚOHS“) byla na doporučení administrátora veřejná soutěž dne 14. 1. 2014 zadavatelem zrušena, jako záminka byla využita absence zadání rekonstrukce vnitřních elektroinstalací. Následně administrátor za zadavatele vypsál zadávací řízení znovu jako zakázku malého rozsahu podle § 18 odst. 5 zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce též jen „ZVZ“), aby mohli být osloveni pouze vybraní uchazeči. V nově vypsáném zadávacím řízení opět osoba K společně s administrátorem na základě předchozí dohody s M. J. ovlivnili jeho průběh ve prospěch obchodní společnosti B. na úkor ostatních soutěžících, přičemž administrátor záměrně neoslovil zájemce, kteří se v původním zadávacím řízení odvolali k ÚOHS, ač o účast výslovně projevili zájem. Současně zajistil formální účast dalších dvou soutěžících, a to obchodní společnosti A., spol. s r. o. (dále jen „A.“), za kterou jednal obviněný J. Š., a obchodní společnosti J. s. s., s. r. o., za kterou jednal její výrobní a technický ředitel M. M. Uvedeným fyzickým osobám dal administrátor instrukce a podklady ke zpracování nabídek tak, aby zvítězila právě obchodní společnost B. Obviněný J. Š. jako jednatel obchodní společnosti A. se scházel osobně s administrátorem a za příslib úspěchu v jiných zadávacích řízeních navýšil v nabídce za obchodní společnost A. oproti předchozímu zadávacímu řízení jednotkové ceny, aby výsledná nabídková cena byla vyšší než nabídková cena předem domluveného vítěze. Tuto předem dojednanou nabídku předal administrátorovi, který se dne 24. 3. 2014 jako člen komise pro otevírání obálek a člen hodnotící komise podílel na výběru obchodní společnosti B. jako zhotovitele zakázky. Obvinění postupovali s vědomím, že uvedené podklady nechá administrátor předložit Ministerstvu životního prostředí jako poskytovateli dotace, financované z prostředků Evropské unie z programu „Operační program Životní prostředí“, podporovaného z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj, následně administrátor uvedené podklady také skutečně předložil. Obvinění tím společně s dalšími osobami zajistili, že z Fondu soudržnosti byla ke škodě poskytovatele dotace České republiky – Ministerstva životního prostředí vylákána částka ve výši 3 928 317,44 Kč.

II.

Dovolání obviněných

6. Proti shora uvedenému poslednímu rozsudku odvolacího soudu (viz bod 4. tohoto usnesení) podali obvinění M. J. a J. Š. dovolání prostřednictvím svých obhájců. Obviněný M. J. své dovolání opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Obviněný J. Š. uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., ale pod jím označený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nepodřadil žádnou námitku a celé své dovolání koncipoval jako nesprávné hmotněprávní posouzení. Podání s označením „dovolání“ podaly též obchodní společnosti B. a A., uvedená podání však nebyla učiněna prostřednictvím obhájců (ale toliko zmocněnci právnických osob), proto je nebylo možno považovat za dovolání a byla vyřízena postupem podle § 265d odst. 2 tr. ř.

7. Oba dovolatelé předně shodně namítli nesprávnou právní kvalifikaci skutku jako trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 tr. zákoníku. Podle jejich názoru nebyl naplněn znak objektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu spočívající v jednání na úkor jiných dodavatelů, když naopak podle napadeného rozsudku všichni soutěžitelé jednali ve vzájemné shodě a vítěz byl všem zúčastněným dopředu znám. Přitom odkazovali na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015, ze kterého závěr o nenaplnění znaku jednání na úkor jiných dodavatelů v případě vzájemně shodného jednání dodavatelů vyplývá.

8. Dovolatelé dále vyjádřili své přesvědčení, že soud druhého stupně nesprávně posoudil jejich jednání též jako trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 tr. zákoníku. Poskytnutá dotace byla podle nich vynaložena na deklarovaný účel a nebylo prokázáno, že by skutečná cena zakázky byla vyšší, než je obvyklá cena zakázky, neohrozili tak zájem chráněný trestním zákonem. V této souvislosti obviněný M. J. brojil i proti naplnění subjektivní a objektivní

stránky trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie. Uvedl, že nenaplnil znak spočívající v umožnění nesprávného použití finančních prostředků z rozpočtu Evropské unie, neboť k nesprávnému užití těchto prostředků dojde v případě, že jsou použity k jinému účelu, než na který byly poskytnuty. Zopakoval, že v nyní řešeném případě byly finanční prostředky použity na deklarovaný účel, nedošlo proto k naplnění tohoto znaku objektivní stránky. S tímto souvisela i jeho námitka týkající se subjektivní stránky skutkové podstaty uvedeného trestného činu. Úmysl pachatele se musí vztahovat nejen ke skutečnosti, že dané doklady či údaje jsou nepravdivé, nesprávné či neúplné, ale i k tomu, že v důsledku jednání pachatele nastává možnost nesprávného použití finančních prostředků. Obviněný však podle svého názoru po celou dobu usiloval o zhotovení díla, které odpovídalo účelu dotace, neměl tak úmysl nesprávně finanční prostředky Evropské unie použít.

9. Obviněný J. Š. dále namítl, že trestného činu podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku se mohla dopustit pouze osoba žádající o dotaci, kterou on ani jím zastupovaná obchodní společnost nebyl. Ve svém dovolání se dále vymezil proti postupu odvolacího soudu, který podle jeho názoru měl aplikovat závěry vyslovené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [5 Tdo 1387/2020](#), neboť skutkový stav je totožný s nyní projednávaným případem. Podle obviněného soud druhého stupně nepatřičně a zavádějícím způsobem poukázal na skutkové odlišnosti projednávané věci, zejména na jednání zaměstnankyně obce E. J., která se měla podílet na manipulaci výběrového řízení. Ovšem tato zaměstnankyně není v dané věci vůbec obviněná, nebyla za takové jednání odsouzena a zástupci obce jednoznačně uvedli, že o žádném protiprávním jednání při tomto výběrovém řízení nevěděli. Podle obviněného nelze dovozovat povědomí obce o trestné činnosti P. J. a dalších osob, pokud E. J. jednala za zády starostky obce. Uvedený postup soudu druhého stupně je podle dovolatele i v rozporu s principem presumpce nevin.

10. Obvinění dále namítli, že měla být správně uplatněna zásada subsidiarity trestní represe a neměla být vyvozena jejich trestní odpovědnost za trestný čin podle § 260 tr. zákoníku, neboť dotace byla využita na deklarovaný účel, nebylo zjištěno jakékoliv předražení ceny zakázky, nevznikla tak ani žádná škoda. Podle přesvědčení obviněných tak jejich jednání postrádalo znak škodlivosti v trestněprávní rovině.

11. Podle obou dovolatelů soud druhého stupně nesprávně posoudil nárok poškozené České republiky – Ministerstva životního prostředí na náhradu škody, neboť poškozená neprokázala vznik škody, pouze uvedla, že by dotaci vůbec neposkytla, kdyby jí byla známa protiprávnost postupu při zadání veřejné zakázky. Podle jejich přesvědčení poškozená měla povinnost prokázat svou aktivní legitimaci, pasivní legitimaci odsouzených, vznik škody a výši škody, což však neučinila. Obviněný J. Š. navíc z tohoto důvodu považoval výrok o povinnosti k náhradě škody za nedostatečně odůvodněný, což podle něj učinilo rozhodnutí nepřezkoumatelné a porušující jeho právo na spravedlivý proces. Dále oba dovolatelé upozornili, že stanovení škody ve výši odpovídající celé výši poskytnuté dotace je v rozporu s ustanovením § 137 tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení by škoda mohla být stanovena nanejvýš jako rozdíl mezi cenou zakázky a obvyklou cenou zakázky, v trestním řízení však nebylo prokázáno, že by cena zakázky byla vyšší než obvyklá cena zakázky. Dále uvedli, že škoda stanovená ve výši poskytnuté dotace by mohla odpovídat jen odvodu za porušení rozpočtové kázně ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, jakožto sankce svého druhu. Podle jejich názoru však pravomoc k určení výše odvodu má finanční úřad a nikoli trestní soud.

12. Závěrem obviněný J. Š. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a přikázal mu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Do tohoto rozhodnutí žádal o odložení výkonu napadeného rozsudku. Obviněný M. J. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadený rozsudek odvolacího soudu, tak i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, a zprostil jej v plném rozsahu obžaloby, eventuálně aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III. Vyjádření k dovolání a replika obviněného M. J.

13. K dovoláním obviněných se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který nejprve shrnul dosavadní průběh trestního řízení a dovolací námitky obviněných.

14. Státní zástupce se předně vyjádřil k námitce dovolatelů týkající se naplnění znaku objektivní stránky trestného činu podle § 256 tr. zákoníku spočívající v jednání na úkor jiných dodavatelů. Podle něj je tato námitka neopodstatněná, neboť zadavatelem veřejné zakázky byli k podání nabídky osloveni sice tři dodavatelé, ale byli osloveni toliko formálně bez záměru postupovat v souladu se zásadami transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, neboť vítězný dodavatel byl již dopředu znám. Tímto jednáním byl zvýhodněn právě vítězný dodavatel a současně znevýhodněni ostatní dodavatelé, a to jak zbývající účastníci zadávacího řízení, tak ti, kterým byla účast na zadávacím řízení jednáním pachatele znemožněna. Jako formulační nesprávnost, která však nemohla změnit postavení obviněných, státní zástupce označil část právní věty, v níž odvolací soud vycházel z toho, že pachatelé jednali na úkor jiných soutěžitelů, zcela správně by mělo znít spíše na „úkor jiných dodavatelů“.

15. Státní zástupce nesouhlasil ani s názorem obviněných, že jejich jednáním nebyl ohrožen ani porušen zájem chráněný ustanovením § 260 tr. zákoníku. Podle něj obvinění vyložili objekt tohoto trestného činu úzce, když tvrdili, že chrání pouze vynaložení dotací na deklarovaný účel. Podle státního zástupce dané ustanovení poskytuje ochranu i tržním vztahům ohroženým protiprávním jednáním souvisejícím se zadáváním veřejných zakázek financovaných z rozpočtů Evropské unie. Ani zjištění, že finanční prostředky byly užity na deklarovaný účel, nemělo vliv na trestní odpovědnost obviněných, neboť trestný čin podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byli obvinění uznáni vinnými, je dokonán okamžikem umožnění poruchového následku, aniž by k poruše muselo dojít.

16. K námitce obviněného J. Š., že nebyl v postavení žadatele o dotaci, tudíž nemohl být subjektem trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, státní zástupce oponoval, že trestní zákon u tohoto trestného činu nevyžaduje speciální subjekt, pachatelem proto může být kdokoli, a to i osoba, která sama nežádala o finanční příspěvek z rozpočtu Evropské unie.

17. Státní zástupce se dále vyjádřil k námitce, kterou obviněný M. J. upozornil na nesprávné posouzení jeho zavinění v úmyslné formě odvolacím soudem. Podle něj se tento dovolatel trestné činnosti dopustil ve spolupachatelství. Byl-li trestný čin spáchán úmyslným společným jednáním dvou a více osob, odpovídá každá z nich tak, jako by trestný čin spáchala sama. Jednání obviněného mělo kauzální význam pro spáchání skutku, neboť z provedeného dokazování vyplynulo, že se obviněný vědomě podílel na vyhotovení nepravdivých podkladů vážících se k veřejné zakázce, přičemž bez jeho přičinění by k trestné činnosti nedošlo, zároveň takto jednal v součinnosti s dalšími pachateli a všichni společně jednali jako organizovaná skupina, ve které měl každý pachatel svoje postavení a roli, již se na páchaní trestné činnosti podílel.

18. Podle státního zástupce nelze v posuzovaném případě nalézt žádné okolnosti, které by opodstatňovaly použití zásady subsidiarity trestní represe způsobem, jakého se dožadovali oba dovolatelé. Podle něj byly naplněny všechny znaky dvou dokonaných zločinů, přičemž u hodnocení společenské škodlivosti nelze odhlédnout od okolností, které ji zvýšily. Státní zástupce uvedl, že se jednalo o předem promyšlené a připravené jednání více spolupachatelů s cílem oklamat poskytovatele dotace ohledně řádného a transparentního průběhu zadání veřejné zakázky, která je podmínkou poskytnutí dotačních prostředků pocházejících z finančních zdrojů Evropské unie. Uplatnění trestní odpovědnosti proto bylo podle něj zcela namístě.

19. Obviněný J. Š. namítl nesprávný postup soudu druhého stupně, který ve svém odsuzujícím rozsudku nezohlednil závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [5 Tdo 1387/2020](#). Podle státního zástupce uvedené rozhodnutí nevylučuje jednočinný souběh trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě s trestným činem poškození finančních zájmů Evropské unie, pokud osoby, které se uchází nebo administrují veřejnou zakázku financovanou z finančních prostředků Evropské unie, zároveň zmanipulují zadávací řízení, a tím bezprostředně ohrozí finanční zájmy Evropské unie. Dále k tomu uvedl, že podle uvedeného rozhodnutí je pro trestnost takového jednání rozhodující dobrá víra žadatele a příjemce dotačních prostředků, přičemž v nyní projednávaném případě byla dobrá víra příjemce dotace – obce XY vyloučena, když odvolací soud zohlednil, že pověřená zaměstnankyně obce jednala ve vztahu k výběrovému řízení jménem obce a o manipulaci výběrového řízení věděla a podílela se na něm.

20. Dále se státní zástupce vyjádřil k námitkám obviněných týkajících se způsobené škody a její výše. Pokud by bylo protiprávní jednání obviněných zjištěno včas, k čerpání finančních prostředků z rozpočtu Evropské unie by vůbec nedošlo, neboť by nebyly splněny podmínky pro čerpání dotace, proto je třeba za škodu považovat částku odpovídající celé poskytnuté dotaci. Tento závěr podpořil odkazem na konkrétně označenou judikaturu Nejvyššího soudu. K tvrzení obviněných, že škoda nebyla poškozeným dostatečně prokázána, se vyjádřil tak, že jde o námitku procesní a nikoli hmotněprávní, kterou nelze podřadit pod obviněnými uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je přitom dostatečně vysvětleno, proč byla obviněným uložena povinnost k náhradě škody a její výše. Právním důvodem pro vznik povinnosti k náhradě škody byl protiprávní úkon, tzn. delikt, který vedl ke vzniku škody.

21. Ze všech shora rozvedených důvodů státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obou dovolatelů podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněná. Zároveň vyslovil souhlas, aby bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání, a to i jiným než navrhovaným způsobem [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

22. Vyjádření státního zástupce byla zaslána k případné replice dovolatelům, z nichž tohoto práva využil jen obviněný M. J.

23. Podle obviněného M. J. se trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě pachatel může dopustit pouze vůči konkrétnímu subjektu, který se zadávacího řízení účastní, nikoli vůči nespecifikovanému okruhu subjektů. Podle něj proto nemůže obstát stanovisko státního zástupce, podle kterého lze na předmětnou věc vztáhnout obecnou úkornost narušující princip rovnosti a zákazu diskriminace, která je obecně dána i ve vztahu k potenciálním zájemcům o účast v zadávacím řízení, kteří se ho z různých důvodů neúčastnili. Dovolatel nesouhlasil ani s tvrzením státního zástupce, že označení účastníků výběrového řízení slovem „soutěžitelé“ namísto „dodavatelé“ je pouhá formulační nesprávnost, která nemůže ovlivnit postavení obviněného, protože takovému závěru neodpovídá skutková věta ani odůvodnění napadeného rozsudku a odvolací soud evidentně tento úkor shledával vůči ostatním soutěžitelům, nikoli dodavatelům. Dále obviněný setrval na své argumentaci uplatněné již v dovolání, že všichni dodavatelé byli předem na výsledku zadávacího řízení domluveni, nejednali tedy na úkor jiného dodavatele, tudíž nenaplnil skutkovou podstatu trestného činu podle § 256 tr. zákoníku.

24. Dovolatel opětovně vyjádřil nesouhlas s posouzením svého jednání jako trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, neboť nenaplnil objektivní stránku jeho základní skutkové podstaty spočívající v umožnění nesprávného použití finančních prostředků. Podle přesvědčení obviněného nenaplnil ani subjektivní stránku skutkové podstaty tohoto trestného činu, neboť úmyslné zavinění musí pokrývat všechny znaky objektivní stránky včetně vědomosti o možnosti nesprávného použití finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že dotace byla vynaložena na deklarovaný účel a nebylo prokázáno, že by cena zakázky neodpovídala ceně obvyklé, nezahrnoval úmysl obviněného možnost

nesprávného použití finančních prostředků.

25. Neakceptoval ani stanovisko státního zástupce, že za škodu je třeba považovat částku ve výši celé poskytnuté dotace. Tento názor státní zástupce opřel o judikaturu, která vycházela z odlišného skutkového stavu, proto ji nelze aplikovat na nyní projednávaný případ. V něm totiž obchodní společnost B. za poskytnuté finanční prostředky zhotovila dílo, které plně odpovídalo účelu dotace, přičemž cena tohoto díla nebyla nijak nadhodnocena. Výši škody tak podle obviněného odvolací soud nesprávně posoudil. Obviněný proto setrval na svém návrhu, jak má Nejvyšší soud rozhodnout.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

26. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

27. Obecně lze konstatovat, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Tento dovolací důvod je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

28. V tomto duchu a naznačeném směru musí být vykládán dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu doplněn jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Šlo především o reakci na rozvinutou judikaturu zejména Ústavního soudu, který dlouhodobě judikuje, že ani Nejvyšší soud nestojí mimo soustavu obecných soudů a že je tudíž též povolán k ochraně základních práv a svobod, takže nemůže ponechat bez povšimnutí zásah do těchto práv v rámci procesu dokazování. Určitou výjimku ze shora rozvedeného přístupu založeného na tom, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává proces dokazování a na jeho základě učiněná skutková zjištění, tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. zjevného (extrémního) nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání [nyní podle nově formulovaného § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Jde především o případy týkající se pro rozhodnutí významných (tj. rozhodných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá z žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených

důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných (tj. absolutně neúčinných) důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce neviny. Taková existence zjevného (extrémního) nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu, a to ani po uvedeném doplnění trestního řádu o nově formulovaný dovolací důvod. Tento extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě, pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. [III. ÚS 888/14](#)). Tvzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá důvod pro zásah dovolacího soudu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#).

29. Nejvyšší soud dále obecně připomíná, že dovolací soud zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné dovolání založené na námitkách, které dovolatel uplatnil již v předchozí fázi řízení a soudy nižších stupňů se s nimi v dostatečné míře a správně vypořádaly (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#), publikované pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

b) K uplatněným námitkám obviněných M. J. a J. Š.

30. Předně je třeba konstatovat, že obvinění v zásadě uplatňují konstantně svou obranu v této trestní věci, s níž se v posledních dvou rozhodnutích správně a jasně již vypořádaly soudy nižších stupňů, především pak soud odvolací, takže je možno plně na odůvodnění jejich rozhodnutí odkázat (a to zejména pak na body 27. až 63. na stranách 17–31 rozsudku odvolacího soudu), jde-li o argumentaci obviněných předloženou v jejich dovoláních (již jedinou se dovolací soud mohl zabývat). Proto se k námitkám obviněných proti rozsudku soudu druhého stupně může Nejvyšší soud níže vyjádřit jen stručně. Přitom je třeba upozornit, že Nejvyšší soud zásadně vychází ze skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů, námitky obviněných proti nim, popř. požadavky na právní posouzení založené na jiné skutkové verzi, neodpovídají uplatněným ani žádným jiným dovolacím důvodům, jak bylo naznačeno shora.

31. Proti právnímu posouzení skutku jako trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 tr. zákoníku, oba obvinění vznesli námitku, že nebyl naplněn znak objektivní stránky základní skutkové podstaty tohoto trestného činu spočívající v jednání na úkor jiných dodavatelů. Dovolatelé přitom poukazovali na nepublikované usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015, podle kterého se pachatel může dopustit úkorného jednání pouze vůči soutěžiteli, jenž se dané soutěže již účastní, nikoli i vůči subjektům dalším, kteří se do soutěže z jakéhokoli důvodu (např. i nezákonného jednání pachatelů) nepřihlásili. Takový názor však Nejvyšší soud nikdy neakceptoval, naopak ustáleně a dlouhodobě vychází z názoru zcela opačného, který je též v souladu s názory prezentovanými v odborné literatuře (nejnověji srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3406, marg. č. 5). Nezbytnou podmínkou pro vyvození trestní odpovědnosti je skutečně též úkor (tj. nevýhoda) jiných dodavatelů nebo soutěžitelů, tedy pachatel poskytnutím přednosti či výhodnějších podmínek některému z dodavatelů či soutěžitelů musí též zhoršit postavení ostatních dodavatelů nebo soutěžitelů, tedy nejen zbývajících účastníků veřejné soutěže či zadávacího řízení na veřejnou zakázku, ale i těch, kterým je taková veřejná soutěž či účast na zadávacím řízení jednáním pachatele znemožněna, neboť i tímto způsobem se porušuje princip rovného zacházení a zákazu diskriminace (pozn. Nejvyššího soudu – úkor jiných účastníků veřejné dražby není třeba v této věci řešit, proto jim není věnována pozornost). Uvedené platí i pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, jak v tehdejší době vyplývalo z § 6 odst. 1 ZVZ, neboť i v jejich případě bylo třeba dodržovat zásady

transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, a to i kdyby veřejný zadavatel nebyl povinen veřejnou zakázku zadávat podle tohoto zákona (viz k tomu zejména rozhodnutí č. [6/2018](#) Sb. rozh. tr.). V současné době stejná pravidla vyplývají z § 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovením § 256 tr. zákoníku je chráněn zájem na řádném a zákonném provedení jakékoli veřejné soutěže, zadání veřejné zakázky nebo jakékoli veřejné dražby, zejména pak zájem na dodržování stanoveného postupu za rovných podmínek pro jejich účastníky, příp. soutěžitele. Pokud by tedy všechny osoby zúčastněné na zadávacím řízení jednaly ve shodě a na základě dohody ve prospěch jedné z nich, jakákoliv férová soutěž by byla zcela popřena, vlastně by o ní nebylo možno vůbec hovořit již jen proto, že by reálně vůbec žádná soutěž ani neproběhla (šlo by ve skutečnosti o zadání veřejné zakázky předem určenému dodavateli, který by vůbec nevzešel ze soutěžení více soutěžitelů – uchazečů o veřejnou zakázku). Soutěž je v takovém případě jen fingována, aby postup zadavatele budil zdání postupu podle zákona, což bylo v daném případě současně jednou z dotačních podmínek. Takové jednání, pokud se na něm podílí sám zadavatel veřejné zakázky (popř. vyhlášovatel veřejné soutěže), popř. osoba k jejímu zorganizování jím pověřená, je právě tím nejvýznamnějším zjednáním výhody při zadání veřejné zakázky (popř. veřejné soutěže). Proto je třeba jednoznačně odmítnout názor obviněných, že pojem dodavatelů (popř. soutěžitelů) se má vykládat úzce tak, že jde jen o ty subjekty, které se skutečně ucházely o veřejnou zakázku (popř. se účastnily veřejné soutěže), nikoliv ovšem o všechny potenciální dodavatele (či soutěžitele), kteří by se bývali mohli ucházet o veřejnou zakázku (popř. účastnit veřejné soutěže), avšak neučinili tak (a to třeba i z důvodů protiprávního jednání při zadávání veřejné zakázky či pořádání veřejné soutěže spočívajícího např. v přizpůsobení zadávacích podmínek na míru konkrétnímu uchazeči). Nejvyšší soud dlouhodobě ve shodě s odbornou literaturou vychází z širokého výkladu pojmu dodavatelů i soutěžitelů, takže do tohoto okruhu osob zahrnuje i druhé jmenované potenciální dodavatele či soutěžitele.

32. Nadto i kdyby měl převládnout názor obviněných (jakkoliv s tím Nejvyšší soud nesouhlasí, jak vyplývá z výše uvedeného), nepochybně by nemohlo jít o jednání beztrestné, jsou-li takovým jednáním současně naplněny i znaky subsidiárního ustanovení o trestném činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže § 248 odst. 2 alinea 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Jak již ale vyplývá z výše řečeného, jde o ustanovení subsidiární, které se v daném případě neuplatní, neboť přednost dostane primární ustanovení § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, jehož znaky byly také naplněny (shodně ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3246, marg. č. 40).

33. Navíc námitkám obviněných (jakkoliv z hlediska hmotněprávního zjevně neopodstatněným) ani neodpovídají skutková zjištění učiněná v této věci. V tomto trestním řízení totiž vůbec nebylo prokázáno, že by všichni dodavatelé jako uchazeči o veřejnou zakázku mezi sebou uzavřeli dohodu ohledně výsledku tohoto řízení (viz bod 134. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Naopak bylo zjištěno, že nejdříve v prvním zjednodušeném podlimitním řízení byla vybrána obchodní společnost B., která se z hlediska ceny umístila až na čtvrtém místě, zatímco zbylé tři cenově lepší nabídky byly z formálních důvodů účelově vyloučeny, což jeden z uchazečů o veřejnou zakázku napadl u ÚOHS. Aby se obvinění a další osoby v tomto řízení nestíhané vyhnuli tomuto řízení, které by pro ně nemuselo dopadnout výhodně, zadavatel veřejné zakázky ji po vzájemné dohodě zrušil a vypsál novou zakázku, tentokrát malého rozsahu. Již tím bylo jednáno na úkor právě tří vyloučených uchazečů o veřejnou zakázku. V rámci nově vypsané veřejné zakázky malého rozsahu byla výzva k podání nabídek zaslána pouze vybraným uchazečům (především těm, kteří byli ochotni s administrátorem kooperovat, jako byly obchodní společnosti B. a A.). Záměrně nebyla oslovena obchodní společnost B. F., která se účastnila prvního zadávacího řízení a projevila zájem účastnit se i následujícího zadávacího řízení. I v tom lze spatřovat úporné a diskriminační jednání vůči uvedené obchodní společnosti (v rozporu s ustanovením § 6 odst. 1 a 2 ZVZ). Ve druhém zadávacím řízení, jak bylo prokázáno, to byl zadavatel (reprezentovaný svědkyní E. J.), resp. osoba pověřená zadavatelem

(administrátor zastoupený P. J. a osoba K), kdo s jednotlivými uchazeči komunikoval a uzavíral nezákonné dohody, přičemž někteří z uchazečů prokazatelně přistoupili na jeho podmínky a společně s ním se podíleli na protiprávním jednání v rámci zadávacího řízení. Konkrétně obviněný J. Š. jako jednatel obchodní společnosti A. jednal s vědomím, že zadávací řízení je vedeno ve prospěch konkrétního uchazeče, a to obchodní společnosti B. Za příslib úspěchu v dalším výběrovém řízení učiněný administrátorem (za kterého podle zjištění v této věci jednal podezřelý P. J., jenž je samostatně trestně stíhán v jiné trestní věci a jehož vina doposud nebyla prokázána a ani o ní nebylo v této věci rozhodováno) navýšil ve své nabídce, resp. nabídce jím zastupované obchodní společnosti A., jednotkové ceny tak, aby výsledná nabídková cena byla vyšší než nabídková cena předem vybraného uchazeče obchodní společnosti B. Taktéž obviněný M. J. uzavřel dohodu s administrátorem, podle které se měl stát vítězným uchazečem, za což mu obviněný přislíbil bonus v nezjištěné výši. V této trestní věci však nebyla prokázána stejná komunikace mezi administrátorem a obchodními společnostmi Bx, spol. s r. o., a K., spol. s r.o., resp. osobami za ně jednajícími, proto také proti nim ani jejich zástupcům nebylo zahájeno trestní stíhání. Již jen z tohoto důvodu nebylo postaveno najisto, že všichni dodavatelé oslovení zadavatelem veřejné zakázky jednali ve vzájemné shodě, jak obvinění ve svých dovoláních tvrdili, jde tak o jejich neprokázané skutkové tvrzení nemající oporu v provedených důkazech. Nelze tak ani uzavřít, že by jednání obviněných v této věci nebylo úkorňé vůči dalším dodavatelům vystupujícím v tomtéž zadávacím řízení, tedy uchazečům o tuto konkrétní veřejnou zakázku. I kdyby však byla taková dohoda prokázána, neznamenalo by to, že by znak úkoru nebyl naplněn, jak bylo rozvedeno výše, postačí, že zvýhodnění jednoho dodavatele jde na úkor jiných dodavatelů, kteří se zadávacího řízení vůbec neúčastní. Kromě toho ale navíc v této věci bylo zjevně jednáno také na úkor dodavatelů, kteří se přihlásili do prvně vyhlášené veřejné zakázky, která následně byla zrušena jen proto, aby mohla být vybrána obchodní společnost B. zastupovaná obviněným M. J.

34. V této souvislosti se lze ještě nad rámec vypořádání včasné vznesených námitek obviněných stručně vyjádřit k výhradě obviněného M. J. v replice k vyjádření státního zástupce. Obviněný navázal na výtku státního zástupce, že v právní větě výrokové části napadeného rozsudku i následně v jeho odůvodnění jsou uchazeči o veřejnou zakázku označeni nesprávně jako „soutěžitelé“, a nikoli správně jako „dodavatelé“. Lze sice souhlasit, že správně skutečně měl být užit pojem „dodavatelé“, nicméně tato výhrada nebyla vznesena dovolatelem v dovolací lhůtě, po kterou lze měnit a doplňovat důvody dovolání, přičemž na pozdější doplnění nelze brát zřetel (viz § 265f odst. 2 tr. ř.), proto ani nemůže být důvodem pro kasační zásah Nejvyššího soudu. Kromě toho jde o ryze formální pochybení, které na právní kvalifikaci skutku a na jeho závažnost nemá žádný vliv, přitom tato otázka ani není po právní stránce zásadního významu, takže i při včasné uplatnění námitky by nebyla důvodem pro kasační zásah [jen by byl dán jiný důvod pro odmítnutí dovolání – § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.]. Jak již bylo Nejvyšším soudem mnohokrát konstatováno, veřejná soutěž je totiž širším (obecným) pojmem k pojmu veřejná zakázka, tedy i soutěžitel je obecným pojmem ve vztahu ke speciálnímu pojmu dodavatel, který je jen jedním z více případů soutěžitelů. K tomu lze odkázat na ustálenou judikaturu – např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. [5 Tdo 572/2009](#), na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. [5 Tdo 1106/2016](#), uveřejněné pod č. 1/2019 Sb. rozh. tr., a na mnohá další rozhodnutí.

35. Oba dovolatelé dále zpochybnili správnost posouzení skutku jako trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a) a c) tr. zákoníku (ve znění účinném k 24. 3. 2014). Obvinění předně namítali, že nebyl naplněn znak objektu tohoto trestného činu, skutkem kladeným jim za vinu podle nich nebyl porušen ani ohrožen trestním zákonem chráněný právní zájem. Poskytnutá dotace byla využita na deklarovaný účel, nebylo ani zjištěno, že by cena díla neodpovídala ceně obvyklé, že by dílo bylo jakkoliv předraženo. Z uvedeného důvodu podle obviněných nemohl být ohrožen ani porušen zájem na řádném vynaložení dotací z rozpočtu Evropské unie, který předmětné ustanovení chrání. Obviněný M. J. dále zpochybnil naplnění objektivní i

subjektivní stránky trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, protože finanční prostředky byly použity na deklarovaný účel, a nemohlo tak dojít k naplnění znaku objektivní stránky základní skutkové podstaty spočívající v nesprávném použití těchto prostředků, obviněný zároveň usiloval o zhotovení díla, které odpovídalo účelu dotace, vůbec nechtěl, aby došlo k jejich zneužití, nemohl tak podle svého přesvědčení naplnit ani znak zavinění v jeho úmyslné formě, jež by se vztahovalo na nesprávné použití finančních prostředků. Dále obviněný J. Š. namítl, že se uvedeného trestného činu nemohl dopustit, neboť nebyl subjektem předkládajícím žádost o dotaci, který jediný se jej může dopustit. Konečně se obvinění dovolávali právního názoru vyřčeného v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [5 Tdo 1387/2020](#), v němž byla řešena skutkově obdobná věc a byla posouzena toliko jako trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 tr. zákoníku.

36. Ani v tomto směru však nemůže Nejvyšší soud s dovolateli souhlasit. Je zřejmé, že v daném případě šlo o projekt mimo jiné dotovaný z peněz z rozpočtů spravovaných Evropskou unií, o čemž všichni obvinění dobře věděli. Objektem trestného činu podle § 260 tr. zákoníku po celou dobu jeho existence (i při různých legislativních změnách jeho dikce) je zájem na ochraně majetku a finančních zájmů Evropské unie, zejména zájem na řádném zacházení s tokem finančních prostředků (tj. s příjmy – tvorbou zdrojů Evropské unie a výdaji – nakládání a využití naakumulovaných zdrojů) spravovaných Evropskou unií a na řádném využívání majetku pořízeného z finančních zdrojů Evropské unie – viz ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1. Znaky tohoto trestného činu tak může naplňovat široká škála různých jednání určitým způsobem se dotýkajících finančních zájmů Evropské unie. Chrání se tak mimo jiné (a především) zájem na tom, aby prostředky z evropských rozpočtů byly účelně vynaloženy v předem schválených oblastech na projekty, které Evropská unie hodlá podporovat, a to v souladu s předem stanovenými pravidly Evropské unie, jimiž se současně umožňuje kontrola správnosti a účelnosti vynaložení prostředků. Porušení těchto pravidel pak namnoze znemožňuje účinnou kontrolu nad vynakládanými penězi, což se podle dotačních pravidel zpravidla postihuje krácením dotace nebo úplným odepřením jejího proplacení, resp. vrácením dotace či její části. Typickým porušením dotačních pravidel přitom bývá porušení pravidel při zadávání veřejné zakázky, jako tomu bylo v tomto případě. Narušení férovosti soutěže o veřejnou zakázku pak znemožňuje kontrolu správnosti ceny díla, které bylo předmětem zakázky. Není totiž možno vůbec určit, zda veřejný sektor nemohl pořídit předmět veřejné zakázky (zde dílo) za cenu nižší, bylo-li zadávací řízení zmanipulováno ve prospěch jediného uchazeče o veřejnou zakázku. Nelze tak ani hovořit o účelném vynaložení peněz z evropských rozpočtů. Ke stanovení správné tržní ceny měla totiž sloužit právě nezmanipulovaná soutěž o veřejnou zakázku, tedy zadávací řízení proběhlé podle zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Jak bylo prokázáno v této věci, finanční prostředky, které měly původ v evropských rozpočtech, byly použity na provedení díla, které zhotovila obchodní společnost B. vybraná na základě zmanipulovaného výběrového řízení, přičemž podmínkou pro vyplacení dotace byl výběr dodavatele na základě zadávacího řízení podle zákona o veřejných zakázkách. Pokud k žádosti o dotaci byly předloženy doklady, které zastíraly nezákonnosti v rámci zadávacího řízení, a následně došlo k profinancování díla žadateli o dotaci z peněz s původem z evropských rozpočtů, byl zájem na ochraně finančních zájmů Evropské unie (objekt) porušen.

37. Nejvyšší soud nesouhlasí ani s dalšími námitkami dovolatelů směřujícími proti posouzení jejich jednání též jako trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a) a c) tr. zákoníku, naopak jde-li o předložené sporné otázky, souhlasí s odůvodněním rozsudku odvolacího soudu, který správně vystihl klíčová skutková zjištění, jež důvodně podřadil pod jednotlivé znaky uvedeného trestného činu. Proto lze na toto odůvodnění plně odkázat. Ustanovením § 260 tr. zákoníku se nechrání pouze účelné vynaložení finančních prostředků, ale též zájem na pravdivosti, správnosti a úplnosti dokladů a údajů vztahujících se k rozpočtům a majetku Evropské unie. Zákonem č. 315/2019 Sb. došlo mimo jiné k změně dikce tohoto ustanovení (ovšem bez

věcného posunu) nahrazením pojmu „nesprávné“ (použití finančních prostředků) slovem „neoprávněné“, aby se výstižněji zdůraznila protiprávnost činu (aniž by došlo k obsahové změně). K nesprávnému (neoprávněnému) použití finančních prostředků dojde i tehdy, pokud při čerpání takových prostředků nebyla dodržena pravidla pro jejich čerpání, což je zastíráno v předkládaných dokladech, jako tomu bylo v tomto případě. Ustanovením § 260 odst. 1 tr. zákoníku se nepostihují případy neoprávněného použití prostředků na jiný účel, jak snad námitky obviněných naznačovaly, protože takové jednání se postihuje podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku (v němž je obsažena druhá základní skutková podstata tohoto trestného činu, která ale nebyla obviněným kladena za vinu). Znak objektivní stránky první základní skutkové podstaty trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku spočívající ve vyhotovení nepravdivých dokladů, které se vztahovaly k výdajům souhrnného rozpočtu Evropské unie, a v umožnění nesprávného (tj. neoprávněného) použití finančních prostředků z takového rozpočtu, nepochybně jednáním obviněných a dalších osob v souhrnu naplněny byly. Obvinění totiž zmanipulovali zadávací řízení (při zadávání veřejné zakázky), takže fakticky vůbec neproběhla férová soutěž o veřejnou zakázku, čímž došlo k zásadnímu porušení dotačních pravidel. Dotace by při vědomí takové manipulace se zadávacím řízením nebyla poskytovatelem dotace vůbec poskytnuta. Obvinění tak vytvořením dokladů budících zdání férové soutěže o veřejnou zakázku umožnili nesprávné (neoprávněné) použití finančních prostředků ze souhrnného rozpočtu Evropské unie.

38. Dovolací soud nemohl dát obviněnému J. Š. zapravdu ani v tom, že trestného činu podle ustanovení § 260 odst. 1 tr. zákoníku se může dopustit pouze osoba předkládající žádost o dotaci. Skutková podstata trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku neobsahuje zvláštní požadavky na subjekt trestného činu, není zde uveden požadavek na zvláštní vlastnost, postavení či způsobilost subjektu, nežádá tak tzv. konkrétní či speciální subjekt. Naopak vymezení osoby pachatele první základní skutkové podstaty tohoto trestného činu je nejširší možné (srov. slovo „kdo“), jejím pachatelem tak může být kdokoli. Toto široké vymezení není zúženo ani úzce vymezenou objektivní stránkou, jak tomu u některých trestných činů bývá, naopak vymezení znaků objektivní stránky základní skutkové podstaty tohoto trestného činu v § 260 odst. 1 tr. zákoníku je též velmi široké, postihuje se zde dokonce jednání, které vykazuje prvky účastenství (viz slova „umožní“ nesprávné použití finančních prostředků), zároveň se tím vytváří reálná možnost nesprávného (neoprávněného) použití finančních prostředků Evropské unie nebo pocházejících z rozpočtů spravovaných Evropskou unií, takže jde v tomto ohledu jen o ohrožovací trestný čin, protože postačí vytvoření reálné možnosti těchto škodlivých následků, k nimž nutně nemusí dojít [ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3442, marg. č. 12]. Výsledek v podobě škody je až okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby [§ 260 odst. 3, odst. 4 písm. c) nebo odst. 5 tr. zákoníku]. Také zvláštní nároky kladené na pachatele jsou obsaženy jen jako zvlášť přitěžující okolnosti v § 260 odst. 4 písm. a) a b) tr. zákoníku, které zužují okruh možných pachatelů na členy organizované skupiny [§ 260 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku], resp. na osoby, které mají zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropské unie [§ 260 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku]. Takový trestný čin pak lze označit za tzv. nepravý zvláštní delikt, neboť zvláštní vlastnost, postavení nebo způsobilost je jen okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (tzv. zvlášť přitěžující okolností), takže tento trestný čin může spáchat jak přímý pachatel, který není konkrétním subjektem (s uvedenou vlastností či postavením), tak i pachatel, jenž jím je, dokonce mohou být oba i spolupachatelé, pak by se ale zvlášť přitěžující okolnost vytýkala jen tomu, u něhož by byla dána – viz rozhodnutí č. [1/2019](#) Sb. rozh. tr. (více k tomu srov. ŘÍHA, Jiří. Třídění trestných činů podle pachatele. In: GRIVNA, T. (ed.). Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám. Čtvrtstoletí hledání spravedlnosti na Nejvyšším soudě ČR. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 217 a násl.). V tomto konkrétním případě obvinění naplnili pouze zvlášť přitěžující okolnost uvedenou v § 260 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, proti níž ale ani jeden z nich námitky nevznášel. Nebylo přitom vůbec zapotřebí pro naplnění velmi široce vymezené základní skutkové podstaty trestného činu podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku, jak bylo uvedeno shora, aby pachatel (či spolupachatel) měl postavení žadatele o dotaci.

39. Nejvyšší soud neakceptoval ani námitku obviněného J. Š., že postup odvolacího soudu v této věci byl v rozporu s názory vyslovenými Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [5 Tdo 1387/2020](#). Podle jeho názoru soud druhého stupně zcela nepatřičně a zavádějícím způsobem poukázal na skutkové odlišnosti od projednávané věci, zejména na jednání E. J., která však v této věci nebyla obžalována, nadto zástupci obce jednoznačně uvedli, že o žádné manipulaci s výběrovým řízením nevěděli, tudíž postavení obce je zcela totožné s věcí pod uvedenou spisovou značkou a je tedy vyloučena jeho trestní odpovědnost za trestný čin podle § 260 tr. zákoníku. Předně je třeba uvést, že uvedené usnesení není ojedinělé v argumentaci, již obviněný uplatňoval i ve své věci, naopak stojí na právním názoru, který se posléze projevil i v další navazující judikatuře Nejvyššího soudu, především pak v usnesení ze dne 9. 11. 2022, sp. zn. [5 Tdo 156/2022](#), které bylo předloženo trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu a schváleno k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, kterou Nejvyšší soud vydává, a to s touto právní větou (doposud k publikaci nedošlo, takže ještě rozhodnutí nebylo přiděleno příslušné pořadové číslo): „Jestliže zadavatel veřejné zakázky a příjemce dotace z rozpočtu Evropské unie pověřil administrací této zakázky a zorganizováním výběrového řízení zprostředkovatele, který nezajistil dodržení pravidel výběrového řízení a vybral předem domluveného uchazeče o veřejnou zakázku, může se tento uchazeč za splnění dalších podmínek jako spolupachatel nebo účastník dopustit trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1 tr. zákoníku. V takovém případě obvykle nebude přicházet v úvahu jeho trestní odpovědnost i za trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku.“ Zdánlivě tak uvedená právní věta konvenuje obviněnému a měla by být aplikována i na tuto věc (ostatně podobnost případů není čistě náhodná, protože jak v této věci, tak v obou shora zmíněných věcech vystupoval týž administrátor veřejných zakázek, jakkoliv šlo o různé veřejné zadavatele veřejných zakázek). V této věci ovšem odvolací soud zcela pregnantně vystihl odlišnost projednávaného případu od obou výše zmíněných, která spočívala právě v angažovanosti při manipulaci se zadávacím řízením na veřejnou zakázku ze strany pracovníků obce, konkrétně pak svědkyně E. J. Taková účast některého z představitelů zadavatele veřejné zakázky a současně příjemce dotace v předešlých případech zjištěna nebyla. Právě a jen proto Nejvyšší soud v nich upřednostnil ochranu dobré víry příjemce dotace, pro něhož jiný jako zjednaný dodavatel zorganizoval celé zadávací řízení na veřejnou zakázku, na němž se jinak příjemce dotace nepodílel (tedy ani na manipulaci s ním). Možnost odlišného posouzení věci v jiných případech, v nichž určitým způsobem bude na manipulaci při zadávacím řízení účasten i sám příjemce dotace (resp. jeho pracovník), vyjadřuje ve shora uvedené právní větě k publikaci schváleného rozhodnutí slovo „obvykle“.

40. V tomto konkrétním případě nejde o případ zneužití dobré víry příjemce dotace a současného zadavatele veřejné zakázky, který si objednal administraci veřejné zakázky u specializovaného subjektu dodávajícího tuto službu, neboť byl soudy nižších stupňů učiněn závěr, že (nejméně) jeden z pracovníků příjemce dotace, konkrétně zaměstnankyně obce XY E. J., která měla jako referentka a sekretářka obecního úřadu zadání veřejné zakázky na starosti, se na manipulaci při zadávacím řízení přímo dohodl se samostatně stíhaným zástupcem administrátora P. J., který měl vše za součinnosti s dalšími osobami organizovat. Zaměstnankyně obce E. J., v jejíž kompetenci byly mimo jiné též veřejné zakázky, byla obcí pověřena ke zpracování podkladů k zadávacímu řízení a ke spolupráci s mandatářem P. J. Pokud tato zaměstnankyně o protiprávnosti jednání obviněných věděla, sama do něj byla zapojena, a dokonce iniciovala některá ze setkání obviněných, nelze uvažovat o dobré víře žadatele ve vztahu k dotačnímu řízení a k samotnému poskytnutí dotace. Tato skutečnost pak vylučuje hledět na jednání obviněných jako na samostatnou oddělenou součást příprav pro získání zdrojů z rozpočtů Evropské unie, a právě naopak uvedené zapojení E. J. do nezákonných dohod v rámci zadávacího řízení lze vyhodnotit jako snahu žadatele o dotaci vylákat finanční prostředky z evropských rozpočtů. Soud druhého stupně správně zohlednil povahu jednání zaměstnankyně obecního úřadu E. J., vyloučil dobrou víru obce XY jako příjemce dotace, a proto též důvodně vyvodil trestněprávní odpovědnost stíhaných osob podílejících se na manipulaci při

zadávání veřejné zakázky za trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie.

41. Nelze souhlasit s obviněným J. Š. ani v tom směru, že by přístup odvolacího soudu k E. J. byl v rozporu s principem presumpce neviny. Na posouzení jejího jednání a zapojení do manipulace při zadávání veřejné zakázky totiž záviselo posouzení otázky viny všech osob stíhaných v této věci (konkrétně, zda se obvinění dopustili též trestného činu podle § 260 tr. zákoníku). Jednalo se tedy o předběžnou otázku týkající se viny, kterou je soud v trestním řízení oprávněn i povinen posoudit si sám, není přitom vázán žádným jiným rozhodnutím, i kdyby bylo vydáno (sluší se doplnit, že jedinou výjimkou by bylo posouzení otázky osobního stavu, o kterou v daném případě ale nešlo). Takové důsledky vyplývají z § 9 odst. 1 tr. ř. – srov. k tomu ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 171 a násl. V daném případě soudy nižších stupňů neignorovaly způsob, jakým skončilo trestní řízení vedené proti svědkyni, nicméně zevrubně se povahou její činnosti zabývaly, zohlednily klíčové důkazy (zejména pokud jde o záznam jejího telekomunikačního provozu), na jehož základě mohly dospět k závěrům o její vědomé spolupráci s obviněnými v této věci.

42. Za opodstatněnou neshledal Nejvyšší soud ani námitku obviněných, že odvolací soud chybně aplikoval zásadu subsidiarity trestní represe, pokud je uznal vinnými, byť finanční prostředky z poskytnuté dotace byly vynaloženy na deklarovaný účel a nebylo prokázáno, že by cena díla byla vyšší než obvyklá cena díla, takže podle nich ani nedošlo k žádné reálné škodě, tedy jejich jednání podle nich postrádá společenskou škodlivost. S argumentací obviněných Nejvyšší soud rozhodně nemůže souhlasit. Předně není pravdou, že by žádná reálná škoda nevznikla, což již vyplývá z výše uvedeného, neboť obviněným bylo zcela důvodně odvolacím soudem kladeno za vinu způsobení značné škody, která spočívala v neoprávněném a nesprávném vynaložení finančních prostředků Evropské unie v rozporu s předem stanovenými závaznými pravidly (kdyby poskytovatel dotace věděl o zmanipulování zadávacího řízení, peníze by nevyplatil). Nelze souhlasit ani s tím, že by cena díla byla adekvátní a odpovídající, pokud obvinění svým jednáním znemožnili správné zjištění ceny díla. Rozhodně pak nelze souhlasit, že by jejich jednání nebylo společensky škodlivé, naopak takové jednání vykazuje vysoký stupeň závažnosti, obvinění zmanipulovali zadávací řízení, tedy přísně formalizovaný postup, jednali v jednoznačném a přímém rozporu se smyslem pravidel platných pro zadávání veřejných zakázek, zcela přitom vyloučili soutěž podnikatelů na trhu, přičemž oklamali i poskytovatele dotací, který poskytnutí dotace váže na dodržení přísných formálních podmínek. Obvinění spáchali v jednočinném souběhu dva závažné úmyslné delikty, u obou naplnili i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Za takové situace není možné uvažovat o tom, že by nebyla uplatněna trestní odpovědnost obviněných a důsledky s ní spojené.

43. Akceptovat nebylo možno ani námitky obviněných směřované proti výroku o nároku poškozené České republiky na náhradu škody. Není pravdou, že trestní soud v takových případech nepřipustně supluje orgány veřejné správy, že má stanovit škodu jen jako rozdíl mezi zaplacenou částkou za dílo a cenou obvyklou, že oni nejsou pasivně legitimováni k uložení povinnosti nahradit škodu. Již shora bylo vysvětleno, že obvinění se dopustili též trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, kterým způsobili škodu značnou tím, že byla vyplacena dotace, ač pro to nebyly splněny podmínky. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že se za škodu zásadně považuje celá vyplacená dotace, pokud by k jejímu vyplacení vůbec nedošlo, kdyby poskytovatel dotace v době jejího vyplacení věděl, že došlo k jednání majícímu povahu trestného činu podle § 260 tr. zákoníku (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. [5 Tdo 1010/2019](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2021, sp. zn. [6 Tdo 360/2020](#)). Odvolací soud tudíž správně určil částku 3 928 317,44 Kč jako škodu vzniklou v důsledku neoprávněného vyplacení dotačních prostředků. Škoda v uvedeném rozsahu byla v trestním řízení dostatečně prokázána, když bylo zjištěno, že zákonný průběh zadávacího řízení byl jednou z podmínek pro poskytnutí dotace, stejně tak byl učiněn důvodný závěr, že by poskytovatel, kdyby o zmanipulování zadávacího řízení věděl, dotaci neposkytl. Pokud jednání obviněných je jednou z příčin vzniku škody, není možno soudům

nižších stupňů vytykat, že jim uložili povinnost takto způsobenou škodu nahradit. Je také třeba upozornit, že obvinění škodu způsobili úmyslným jednáním, které lze dokonce posoudit jako dva úmyslné trestné činy. Odvolací soud nepochybil, pokud obviněným jako škůdcům uložil povinnost nahradit škodu společně a nerozdílně. V tomto směru lze připomenout právní větu z rozhodnutí publikovaného pod č. [7/2021](#) Sb. rozh. obč. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3333/2019): „Škůdci, kteří podle pravomocného rozsudku vydaného soudem v trestním řízení spáchali trestný čin jako spolupachatelé, jsou zásadně povinni nahradit škodu způsobenou takovým trestným činem společně a nerozdílně (§ 2915 odst. 1 o. z.); povinnost k náhradě škody podle účasti škůdců na škodlivém následku (§ 2915 odst. 2 věta první o. z.) jim lze uložit jen výjimečně. Jestliže však škůdci spáchali trestný čin jako spolupachatelé a zároveň jako členové organizované skupiny, jsou povinni nahradit tím způsobenou újmu (škodu) vždy společně a nerozdílně; ustanovení § 2915 odst. 2 věty první o. z. o dělené povinnosti škůdců se zde vůbec neuplatní.“.

44. Kromě toho není relevantní ani argument, že poškozený (zde Česká republika – zastoupená Ministerstvem životního prostředí) měl primárně požadovat vrácení poskytnuté dotace po příjemci dotace jako bezdůvodně obohaceném. Právo na vydání bezdůvodného obohacení a právo na náhradu škody proti škůdci, který zavinil, že se jiný bezdůvodně obohatil, jsou podle ustálené judikatury dva samostatné nároky, které může poškozený uplatnit podle svého uvážení (např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. [31 Cdo 2307/2013](#), srov. též rozhodnutí č. [29/2016-II](#). Sb. rozh. tr.).

45. Již z toho vyplývá, že nebylo možno ani uznat námitku obviněných, že odvolací soud rozhodnutím v adhezním řízení o přiznání nároku poškozené na náhradu škody ve výši odpovídající výši poskytnuté dotace zasáhl do pravomoci finančního úřadu, popř. že by takovým postupem zkracoval práva obviněných na řízení před příslušnými správními orgány. V daném případě bylo obviněným kladeno za vinu, že dvěma hospodářskými trestnými činy způsobili poškozenému škodu. Proto bylo povinností soudu, nebylo-li zákonných překážek, rozhodnout již přímo v trestním řízení o jejich povinnosti takto způsobenou škodu nahradit, jestliže je výše škody součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obvinění uznávají vinnými, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena (srov. § 228 odst. 1 tr. ř.). Do pravomoci správních orgánů tím jistě nezasáhl, protože je k takovému stanovení škody zmocněn zákonem a zákon u tohoto trestného činu přímo předpokládá možnost vzniku škody, neboť je vyjádřena ve kvalifikované skutkové podstatě trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, který byl kladen obviněným za vinu.

V.

Závěrečné shrnutí

46. Vzhledem ke všem shora zmíněným důvodům Nejvyšší soud dovolání obviněných M. J. a J. Š. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněná. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.